

Verohallinto

Viite: Lausuntopyyntönnö 28.11.2023, diaarinumero VH/6842/00.01.00/2023

Lausunto verohallinnon ohjeluonnokseen Verovapaat lahjat

Verohallinto on pyytänyt Suomen Veroasiantuntijat ry:ltä (jäljempänä myös ”SVA”) lausuntoa ohjeluonnoksesta Verovapaat lahjat.

SVA kiittää annetusta lausuntomahdollisuudesta ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

1.

Yleiset kommentit ohjeesta

SVA pitää erittäin hyvänä, että veropaita lahjoja koskeva, toistaiseksi varsin niukka Verohallinnon kirjallinen ohjeistus, on lausunnon kohteena olevassa ohjeessa (”Ohje”) kerätty yhdeksi kokonaisuudeksi. Lisäksi Ohjeessa on käsitelty sellaisia Ohjeen aihealueeseen liittyviä asioita ja näkökohtia, joista ei aiemmin ole lausunnon antajan käsityksen mukaan lainkaan ollut Verohallinnon ulkoista ohjeistusta tai ohjeistus on ollut hyvin suppeaa.

Ohje parantaa erilaisiin lahjoitusten verotus- ja ilmoitustilanteisiin liittyvän ohjeistuksen löydettävyyttä, jolloin samalla edistetään esimerkiksi lahjaveroilmoitusten ja ilmoittamisen johdonmukaisuutta ja vähennetään jälkikäteisten muutosten tarvetta. Verohallinnon aiemmissa verovapaita lahjoituksia koskevissa ohjeissa on havaittavissa pirstaloituneisuutta, millä tarkoitetaan sitä, että yhteen tilanteeseen liittyviä tietoja voi löytyä yllättävistäkin paikoista. Tiedon kokoaminen Ohjeeseen ja sen helppo löydettävyys Verohallinnon verkkosivuilta on erittäin tervetullut parannus.

Näillä yleisillä kommentteilla SVA:lla on Ohjeeseen jäljempänä eriteltyt yksityiskohtaisemmat kommentit.

2.

Tarkemmat kommentit ohjeluonnokseen Verovapaat lahjat

Kohta 2.1 Yleistä

Kohdan kolmannessa kappaleessa, jossa puhutaan lahjanluonteisesta kaupasta ja alihintaisesta kaupasta, voisi olla selvyyden vuoksi myös mainita tai viittaus PerVL 55 §:n 5 momentissa tarkoitettuun luovutukseen, jossa vastike ylittää 50 % kohteen käyvästä arvosta.

Kohta 2.3 Puolison elatus

Osittain liittyen myös kohdassa 2.4 käsiteltyyn aiheeseen läheisille annetuista lainoista, on kannanotto puolisojen välisiin velkoihin paikallaan. Olisi hyvä täsmentää, miten perintö- ja lahjaverotuksessa arvioidaan puolisojen välistä velkaa, jota olisi lyhennetty kuin muutakin velkaa, mutta joka kuitenkin on myöhemmin vanhentunut tai päästetty vanhentumaan. Huomiota on, että tietyt puolisojen väliset velkoja käsitellään vaadittaessa takaisin maksettavina ja vaikutuksellisesti esimerkiksi omaisuuden erottelussa ja osituksessa. Kun kohdan 2.4 ns. aidon velan edellytykset kuitenkin kategorisesti tämän Ohjeen perusteella ohjaisivat käsittelemään lahjana sellaista velkaa, jossa ei ole säännöllisesti noudatettua takaisinmaksuaikataulua, on tarpeen täsmentää, miten verotuksessa suhtauduttaisiin vaadittaessa takaisin maksettavaan velkaan.

Kohta 2.4 Lainoihin liittyvät lahjakysymykset

Kohdassa esitetty toteamus siitä, että ”pelkästään velan korottomuus ei tee lainasta lahjaa, eikä korottomuudesta muodostu verotettavaa lahjaa, jos velka muutoin on todellinen”, on erittäin tervetullut täsmennys Verohallinnon nykyiseen ohjeistukseen. Kyseessä oleva ja verovelvollisten keskuudessa usein kysymyksiä herättävä periaate on tähän asti ollut erittäin vaikeasti löydettävissä Verohallinnon ohjeistuksesta ja löytynee tällä hetkellä mahdollisesti vain Verohallinnon ohjeistuksesta koskien sukupolvenvaihdosten verotusta. Periaatteen sisällyttäminen mukaan Ohjeeseen helpottaa jatkossa merkittävästi ko. tiedon löytymistä.

Edelleen tässä kohdassa voisi kuitenkin täsmällisemmin arvioida nk. vaadittaessa takaisin maksettavia lainoja ja niiden lahjanluonteisuutta. Ohjeen tässä kohdassa olisi myös hyvä täsmentää esimerkiksi kohdan viimeiseen kappaleeseen, jossa käsitellään velan anteeksiantoa, myös lähipiirille annettujen lainojen vanhentumisen vaikutusta lahjoitusluonteen näyttönä, ts. miten tarkoituksellisesti vanhentumaan päästetty velkasaatava näyttäytyy lahjaverotuksessa. Kuten yllä kohtaa 2.3 koskevassa kommentissa on todettu, on tarpeen tarkempi ohjeistus muiden Ohjeen 2.3 kriteerit täyttävän velan käsittelyyn, kun velkaa on lyhennetty, mutta siitä osa vanhentuu tai päästetään vanhentumaan.

Kohta 3. Koti-irtaimistolahja

Kohdan ensimmäiseen kappaleeseen tulisi selvyyden vuoksi sisällyttää viittaus Ohjeen kohtaan 9 tai lisätä kohtaan 3 esimerkki lahjojen kumuloinnista.

Kohta 4. Kasvatusta, koulutusta tai toisen elatusta varten annettu lahja

Kohdan 4. mukaista lahjojen suhdetta kohdassa 2.2 käsiteltyyn Lasten elatukseen voisi olla tarpeen täsmentää. Koska kohdassa 4. tarkoitetaan myös verovelvollisen omille lapsille annettuja lahjoja, miten kohdassa 4. tarkoitettut lahjat ja niihin sovellettavat verotusperiaatteet suhteutuvat hyödykkeisiin, joita annetaan verovelvollisen omille lapsille 2.2 kohdassa tarkoitettun elatuksen puitteissa (esimerkiksi harrastusvälineet osana lapsen elatusta vs. kohdan 4.3 mukaisena elatuslahjana).

Kohta 7. Yleishyödylliseen tarkoitukseen annettu lahja

Kohdan otsikointia sekä ensimmäistä lausetta olisi hyvä täsmentää. PerVL 2 §:ssä ei ole mainintaa ”yleishyödylliseen tarkoitukseen annettujen lahjojen verovapaudesta” toisin kuin kohdan 7. ensimmäisestä kappaleesta voisi tulkita. Kohdan viimeisestä kappaleesta on ymmärrettävissä, että TVL 22 §:ssä tarkoitettulle yhteisölle annettu lahja on verovapaa, riippumatta siitä, mihin tarkoitukseen lahja yleishyödylliselle yhteisölle on annettu. Tämä periaate vastaa myös PerVL:n 2 §:n sanamuotoa ja lausunnon antajan käsitystä yleishyödyllisille yhteisöille annettavien lahjojen verotuksesta. Sen sijaan kohdan 7. otsikoinnista ”Yleishyödylliseen tarkoitukseen annettu lahja” ja kohdan ensimmäisestä lauseesta, voisi olla tulkittavissa, että lahjan tulisi olla yleishyödylliseen tarkoitukseen annettu, jotta lahja olisi verovapaa, siinäkin tapauksessa, että lahjansaajana olisi yleishyödyllinen yhteisö.

Kohdan kolmannelta kappaleelta on tulkittavissa, että lahjan luonnehtiminen yleishyödylliselle yhteisölle annetuksi lahjaksi edellyttäisi, että ko. yhteisö olisi hakenut TVL 22 §:n mukaisesta statuksestaan Verohallinnon ennakkoratkaisua. Kappaleen määrittely on jossain määrin harhaanjohtava, kun tulkinnan pitäisi kaiketi olla sama aina silloin kuin yhteisöä on vahvistetussa säännönmukaisessa verotuksessaan pidetty TVL 22 §:n mukaisena yhteisönä, riippumatta siitä, onko yhteisön statusta TVL 22 §:ssä tarkoitettuna yhteisönä verohallinnon antamassa ennakkoratkaisussa vahvistettu.

Lisäksi jää tulkinnanvaraiseksi, miksi kohdan kolmannessa kappaleessa mainitaan ”perustettava yhdistys tai säätiö”, kun lahjojen verovapauden edellytyksenä pitäisi kai olla, että ne on annettu TVL 22 §:ssä tarkoitettulle yhteisölle, joka voi olla esimerkiksi olemassa olevakin yhdistys, säätiö tai osakeyhtiö.

Kohdassa 7. käytettyjen sanamuotojen ja termien täsmentämisen ohella voisi Ohjeessa olla hyvä ottaa huomioon viimeaikainen oikeus- ja verotuskäytäntö, jonka mukaan myös yhteisölle, jota ei ole pidetty sen tuloverotuksessa TVL 22 §:n mukaisena yleishyödyllisenä yhteisönä, annettu lahja voi olla verovapaa, kun lahja ainakin välillisesti tulee lahjansaajan yleishyödylliseen tarkoitukseen (Helsingin HaO, 27.9.2019, 19/0708/3, KHO ei valituslupaa).

Kohta 8.

Kohdan toista kappaletta voisi olla hyvä täsmentää (esim. murto-osaisen lahjan arvostus / verottoman lahjoituksen yläraja).

Kohta 10.

Kohdassa 10 olisi hyvä tuoda esille esim. suositus, miten erityisesti Ohjeen kohdassa 4. tarkoitettujen Kasvatusta, koulutusta tai toisen elatusta varten annettujen lahjojen mahdollinen

ennakkoperintöluonne voitaisiin Verohallinnon näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaisimmin tuoda esille. Verrattuna ”tavallisiin” lahjakirjoilla todennettaviin lahjoituksiin, esimerkiksi erilaisten kulujen maksamisesta toisen puolesta ei synny samanlaista dokumentaatiota, johon maininta lahjan luonteesta ennakkoperintönä voitaisiin helposti dokumentoida. Samaan tapaan olisi hyvä täsmentää, miten Ohjeen kohdassa 3. tarkoitettujen koti-irtaimistolahjojen mahdollinen ennakkoperintöluonne voidaan tuoda esiin.

Helsingissä 21. päivänä joulukuuta 2023

Suomen Veroasiantuntijat ry

Virpi Pasanen

Hallituksen puheenjohtaja

Ari Engblom

Yhdistyksen jäsen